

DANUTA ZAGARTOWSKA

DARCZYŃCY BIBLIOTEKI KÓRNICKEJ W OSTATNIM DWUDZIESTOLECIU

Gromadzenie zbiorów w bibliotece naukowej odbywa się w trojaki sposób: poprzez zakupy, wymianę własnych wydawnictw lub dubletów oraz poprzez dary. Liczba podarowanych pozycji zależy od bardzo wielu czynników. Najważniejszy z nich to renoma danej biblioteki, szacunek, jakim darzą ją uczeni, autorzy, miłośnicy książek, czytelnicy, słowem ci, którzy są i będą potencjalnymi jej darczyńcami. W Bibliotece Kórnickiej dary stanowią około 20-30% nabytków z lat 1981-2000¹.

Gromadzenie i wartość zbiorów ogółem w ciągu ostatnich 20 lat XX w. oraz w tym wielkość i wartość darowizn przedstawia tabela.

Rok	Grom.zb.ogółem	Wartość	Dary	Wartość
1981	4 762 vol.	około 1 000 000,-	509 vol.	około 30 000,- ²
1982	4 734 „	1 118 944,-	733 „	107 443,-
1983	5 725 „	1 959 799,-	310 „	32 700,-
1984	4 140 „	3 743 594,-	216 „	112 427,-
1985	9 859 „	5 147 962,-	3 797 „	596 814,-
1986	8 853 „	7 357 771,-	1 505 „	970 289,-
1987	5 161 „	8 643 169,-	1 496 „	350 647,-
1988	7 573 „	11 828 952,-	2 602 „	1 050 576,-
1989	7 104 „	16 072 343,-	1 594 „	961 374,-
1990	9 452 „	207 807 822,-	3 732 „	17 865 445,-
1991	8 170 „	346 772 841,-	1 178 „	30 879 800,-
1992	7 058 „	247 621 500,-	2 182 „	48 866 000,-
1993	4 851 „	397 722 200,-	838 „	45 627 500,-
1994	4 040 „	614 180 400,- *	870 „	61 144 000,- *
1995	3 895 „	66 089,-	796 „	6 798,-
1996	5 226 „	96 068,31	889 „	19 158,38
1997	3 138 „	82 773,50	780 „	10 604,30
1998	4 246 „	110 950,58	826 „ **	8 725,59
1999	3 524 „	100 899,69	683 „	11 233,-
2000	4 146 „	182 195,44	1 797 „	91 703,-

*przed denominacją; ** nie liczono darowizny Tarnowskiego

* * *

¹ Przy opracowaniu niniejszego artykułu korzystałam z materiałów archiwalnych Biblioteki, będących w trakcie opracowania. Są to teczki z lat 1981-1991 oznaczone symbolem: B-402 i teczki z lat 1992-2000 – symbolem: A-461; ponadto przejrzałam „Księgi akcesji – dary” z lat 1981-2000.

² Wartości w przybliżeniu podano w „Sprawozdaniu rocznym Biblioteki Kórnickiej PAN za rok 1981”, którego maszynopis znajduje się w archiwum Biblioteki.

Na szczególną uwagę zasługują dary Polaków mieszkających od czasu II wojny światowej poza granicami kraju, lub tych, którzy po latach powrócili do Polski. Dlatego też celowe jest przedstawienie informacji o nich i ofiarowanych przez nich zbiorach.

Dr Jan Karol Tarnowski, z wykształcenia adwokat, rok przed wojną w służbie polskiego MSZ, po II wojnie światowej pozostał na emigracji; mieszka obecnie w Montevideo w Urugwaju. Korzystając z pośrednictwa prof. Macieja Giertycha – pracownika naukowego Instytutu Dendrologii PAN w Kórniku – jako swojego przedstawiciela, ofiarował własny księgozbiór, a dzięki uprzejmości Ambasady RP w Montevideo zbiór książek liczący około 3 tysięcy woluminów został przetransportowany drogą morską do Polski i dotarł do Biblioteki Kórnickiej pod koniec 1997 r.

W liście z 6 lutego 1997 r. dr J.K. Tarnowski tak uzasadniał swoją decyzję przekazania księgozbioru:

Zawsze było moim zamiarem przekazanie tej biblioteki do Polski, której zasoby biblioteczne tak bardzo ucierpiały w okresie ubiegłej wojny i okupacji [...].

a w innym liście – z 11 grudnia 1997 r. – pisał:

Cieszę się, że moje książki szczęśliwie dotarły do Ojczyzny, że wzbogacą tak cenny i prestiżowy księgozbiór, jakim jest Biblioteka Kórnicka.

Kolekcja – składająca się głównie z dzieł z dziedziny historii, polityki, w małym stopniu z pozycji prawniczych i to głównie prawa międzynarodowego – jest w trakcie opracowania akcesyjnego. Na prośbę darczyńcy książki włączane do księgozbioru kórnickiego są opatrywane znakiem proveniencyjnym następującej treści: „*KSIĘGOZBIÓR Dra Jana K. Tarnowskiego ofiarowany Bibliotece Kórnickiej*”.

Prof. **Maciej Giertych** pośredniczył również w przekazaniu Bibliotece Kórnickiej spuścizny swego ojca, **Jędrzeja Giertycha** mieszkającego od czasu II wojny światowej na emigracji w Londynie³. Prof. M. Giertych od 1993 r. ofiarowuje Bibliotece Kórnickiej kolejne numery redagowanego przez siebie czasopisma „Opoka w Kraju”⁴.

³ Zob. Artykuł Jacka Niemira, *Spuścizna Jędrzeja Giertycha w Bibliotece Kórnickiej* w tymże zeszycie „Pamiętnika”.

⁴ Kontynuacja czasopisma „Opoka” wydawanego w Londynie w latach 1969-1988, numery 1-21 pod redakcją Jędrzeja Giertycha.

Plk Stanisław Oyrzyński (1899-1990), oficer WP, brał udział w walkach 5 Pułku Piechoty Legionów w latach 1918-1919; w 20-leciu międzywojennym przebywał w garnizonach wojskowych w Toruniu i Poznaniu. Po klęsce 1939 r. przedostał się na Węgry, dalej do Francji i Szkocji, brał udział w walkach o Monte Cassino. Po wojnie pozostał w Wielkiej Brytanii; był zwolennikiem prezydenta A. Zaleskiego, działaczem Skarbu Narodowego, członkiem Rady Narodowej. W 1966 r. powrócił do Polski; brał czynny udział w organizowaniu życia kombatanckiego, współorganizował pielgrzymki kombatanatów na Jasną Górę w latach 1974-1979. Po śmierci odznaczony został przez prezydenta W. Jaruzelskiego Krzyżem „Za udział w wojnie 1918-1921”.

Pierwszy kontakt plka Oyrzyńskiego z Biblioteką Kórnicką miał miejsce w 1966 r., kiedy przekazał w depozyt swoje archiwum i część druków. W latach 1991-1997 wdowa po pułkowniku St. Oyrzyńskim, pani **Maria Ślisz-Oyrzyńska**, przekazała w darze Bibliotece Kórnickiej archiwalia i księgozbiór swego męża.

Na tę darowiznę złożyły się m.in.: archiwum St. Oyrzyńskiego – akta osobiste, sprawy rodzinne, majątkowe, dokumenty z czasów wojny; korespondencja, pamiętniki, opis bitwy pod Monte Cassino autorstwa St. Oyrzyńskiego; dokumenty dotyczące stowarzyszeń kombatanckich i polskiego środowiska emigracyjnego; albumy i opisy pielgrzymek kombatanckich; druki i czasopisma dotyczące emigracji. Ponadto papiery Ziemowita Karpińskiego (sztuki teatralne, dokumenty dotyczące działalności teatralnej i różne notatki).

Prof. Leon Koczy (1900-1981), historyk, docent Uniwersytetu Poznańskiego, od 1925 r. związany z Poznaniem, w latach 1929-1931 przebywał na studiach w Paryżu, Berlinie oraz Kopenhadze. Wziął udział w wojnie obronnej 1939 r., a po kapitulacji wstąpił do formacji zbrojnych na Zachodzie. Pozostał na emigracji; był kierownikiem Biblioteki Instytutu Historycznego im. Gen. Sikorskiego w Glasgow w Szkocji. W 1958 r. poślubił Marię Kolabińską, pracownicę Biblioteki Kórnickiej⁵.

Część swoich prac ofiarował już w latach 1950-1978. Jego małżonka, Maria Koczy, przekazała w 1983 r. publikację męża pt. *Kościół w okresie wczesnego średniowiecza*, Londyn 1981, a pod koniec 2000 r. przesłano do Kórnik rękopisy – dokumenty biograficzne, korespondencję, pamiętniki oraz partię 36 książek autorstwa L. Koczego, wydanych w latach 1930-1981⁶.

Prof. Aleksander (Alex) Gongol, w zakonie o. Grzegorz (ur. 1917), kapucyn, historyk sztuki, wykładowca historii sztuki na wielu uczelniach w kraju i za granicą. Absolwent KUL – ukończył studia teologiczne i historię sztuki,

⁵ *Wielkopolski słownik biograficzny*, Poznań 1981, s. 342-343.

⁶ Wpis do „Księgi akcesji – dary” nastąpił dopiero na początku 2001 r.: nry 271-304.

ponadto studiował architekturę na Politechnice Warszawskiej. Wykładał na KUL-u i w Wyższym Seminarium Duchownym w Łomży (1953-1955). W latach 1957-1980 przebywał poza krajem; zwiedził Europę, Azję, obie Ameryki, odbył liczne pielgrzymki do miejsc świętych; był też wykładowcą historii sztuki na kilku uczelniach w USA, a po powrocie do Europy – w latach 1978-1979 – prowadził wykłady w Rzymie⁷.

W liście do Biblioteki Kórnickiej z 10 września 1984 r. pisał:

Przebywając w wielu krajach obu półkul naszego globu stykałem się z bardzo wielu artystami, pisarzami, mężami stanu, niezwykle wydatkami. W związku z tym posiadam rękopisy i maszynopisy, którymi chętnie służę jako darami, jeśli one odpowiadają zbiorom Działu Manuskrptów Biblioteki.

W latach 1984-1990 do Kórniku zaczęły nadchodzić etapami przesyłki z materiałami ks. prof. Gongola⁸. Dzięki darowiźnie, w zbiorach rękopiśmiennych znalazły się materiały bio- i bibliograficzne A. Gongola, prace literackie i wspomnieniowe, maszynopisy wykładów, recenzji, monografie z historii sztuki, np. pozycja „Mieczysław Gębarowicz. Refleksje nad życiem w służbie nauki” (dotąd nie wydana drukiem).

Jan Ludwik Gadacz, w zakonie o. Kornel, kapucyn (ur. 1916), kolekcjoner pamiątek milenijnych z kraju i zagranicy; autor *Słownika polskich kapucynów*. T.1-2 Wrocław 1985-1986⁹ i biogramów kapucynów w *Polskim słowniku biograficznym*. W 1968 r. odstąpił Bibliotece Kórnickiej większość wydawnictw Oficyny Samuela Tyszkiewicza z Florencji.

W 1982 r. podarował około 160 rękopisów, starych druków i czasopism. Duża część kolekcji, zawierająca materiały rękopiśmienne dotyczące stowarzyszeń i bractw katolickich, kazania, zbiory modlitw, różne rozważania o treści religijnej, materiały autobiograficzne, korespondencję – to spuścizna po Stanisławie Węglu, w zakonie o. Damianie (1881-1959), kapucynie. Ponadto przekazał on do zbiorów druki z XVII-XX w., głównie o treści religijnej, a także czasopisma katolickie i „solidarnościowe” z lat 1980-1981.

Wśród darów J.L. Gadacza znalazły się również materiały dotyczące o. Ugolino da Belluno, kapucyna, artysty malarza i rzeźbiarza oraz materiały dotyczące działalności Beniamina Rozenberga w organizacjach socjalistycznych i polonijnych z lat 1958-1975.

⁷ Biogram w: J. J. Gadacz, *Słownik polskich kapucynów*. T. 1, Wrocław 1985, s. 452-455.

⁸ Z biogramu (tamże), s. 454 wynika, że swoje dzieła przekazał również Bibliotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu.

⁹ Biogram tamże, T. 1 s. 432-438.

Mieczysław Żurowski-Allan, zamieszkały po II wojnie światowej na emigracji w Stirling w Szkocji, pochodził z Wielkopolski, był absolwentem Gimnazjum św. Marii Magdaleny w Poznaniu¹⁰.

W latach 1989-1995 wielokrotnie przekazywał Bibliotece Kórnickiej dary w postaci rękopisów, książek, czasopism i znaczków. Trwającą wiele lat korespondencję rozpoczyna list z 2 marca 1989 r., w którym zawiadamia, że przygotował dla Biblioteki Kórnickiej kolekcję filatelistyczną, głównie brytyjską:

Jedynym warunkiem, jaki postawiam [!] Bibliotece, że całość ta ma pozostać tylko w Bibliotece Kórnickiej. Powód, że pochodzę z Poznania, chociaż zamieszkuję za granicą prawie od 50-ciu lat, staram się, aby moje zbiory pozostały w Poznaniu.

W korespondencji slanej do Kórnik w lutym 1992 r. tak „przekonywał” do odbioru darowizny:

Ja nie mam obawy, co zrobić z tymi książkami, bo Uniwersytet w Glasgowie [!] wzięłby wszystko, a tym bardziej, że jest to darem, ale będąc patriotą polskim chciałbym, aby historyczne rzeczy były przechowane dla późniejszego pokolenia.

M. Żurowski-Allan ofiarował m.in.: „Edynburski Biuletyn Informacyjny” z lat 1976-1983 – do zbiorów czasopism włączono 76 numerów tego rzadkiego emigracyjnego pisma; „Dziennik Polski” i „Dziennik Żołnierza”, rękopis „Własnego pamiętnika” oraz „Pamiętnika ze Wschodu od 1 I do 30 VI 1991”. Materiały, które nie odpowiadały profilowi kórnickich zbiorów – wycinki prasowe dotyczące wojny w Iraku, reklamowe popularne broszury pozyskane z konsulatu w Edynburgu, kolorowe magazyny – za zgodą darczyńcy przekazano do Liceum św. Marii Magdaleny w Poznaniu.

M. Żurowski-Allan pośredniczył również w przekazaniu naszej Bibliotece książek będących własnością Stowarzyszenia Polskich Kombatantów – koło w mieście Falkirk. Dzięki jego staraniom otrzymaliśmy 277 polskich książek wydanych na emigracji, m.in. przez placówki wydawnicze 2 Korpusu Polskiego.

W zbiorach kórnickich znalazły się też materiały i korespondencja rodzinna (zastrzeżona do 2010 r.), dokumentacja działalności społecznej samego M. Żurowskiego-Allana, a szczególnie niesienia pomocy Polsce, zawarta w aktach towarzystwa Aid for Poland Venture.

¹⁰ Pisze o tym w liście do Biblioteki Kórnickiej z 16 lutego 1994 r. zaś A. Białobłocki, *Absolwenci Gimnazjum i Liceum Świętej Marii Magdaleny w Poznaniu 1805-1950*, Poznań 1995 nie wymienia jego nazwiska.

Wszystkie te materiały są cenne dla przyszłych badaczy dziejów emigracji polskiej, a potwierdzają to słowa z listu do M. Żurowskiego-Allana:

Pańskie dary są dla nas b. cenne, bo przede wszystkim świadczą o patriotyzmie naszej emigracji i jej łączności z krajem¹¹.

Ksiądz kanonik **Bolesław Szuberlak** (ur. 1910) z Edynburga ofiarował Bibliotece Kórnickiej w latach 1985-1990 ogromną kolekcję kart pocztowych i widokówek, którą gromadził przez ponad 40 lat. Przekazał łącznie około 3 000 sztuk; są to głównie widoki Australii, gdzie ks. Szuberlak spędził wiele lat pracując jako nauczyciel; ponadto pocztówki z Anglii i Szkocji, wiele widoków Londynu i wielkich ośrodków uniwersyteckich – Oxfordu i Cambridge. Część z nich dotarła do Kórnik w 1988 r. za pośrednictwem Misji Katolickiej w Middeburg.

Alfred Kolator z Londynu, oficer armii polskiej gen. Władysława Andersa, emigrant; już w latach siedemdziesiątych ofiarował Bibliotece Kórnickiej swoje wspomnienia z czasów wojny. W latach 1988-1989 przesłał materiały dotyczące Wojska Polskiego na Zachodzie; następnie maszynopis, w którym opisał życie cywilne zdemobilizowanych żołnierzy, a w 1990 r. przekazał kolejny dar: „Wyciąg z pamiętnika o obozach internowanych oficerów polskich w czasie wojny na Litwie (1939-1945)”.

Zygmunt Poplewski zamieszkały w Long Eaton w W. Brytanii ofiarował maszynopis wspomnień i tak w liście z 16 sierpnia 1984 r. uzasadnił wybór właśnie Biblioteki Kórnickiej jako adresata swojej pracy:

Przy niniejszym pozwalam sobie jako rodowity Kórniczanie, uczestnik Powstania Wielkopolskiego, przesłać moje „Wspomnienia skauta, uczestnika Powstania Wielkopolskiego 1918/1919” napisane po latach w Wielkiej Brytanii.

Helena Brzozowska zamieszkała w Katowicach przekazała do Biblioteki Kórnickiej materiały rękopiśmienne swoich krewnych z Montrealu w Kanadzie: Antoniego Beliny-Brzowskiego, „Moje czasy pomiędzy wojnami” i jego siostry, Marii Michałowej Zamoyskiej, „Z pamiętnika Marysi 1915-1918” – wspomnienia spisane po II wojnie światowej, na emigracji.

Dr **Adam A. Hetnal**, historyk, absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego, nauczyciel akademicki kilku uczelni w USA, później w Polsce, obecnie profesor w Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach; od wielu lat czytelnik Biblioteki

¹¹ Pismo dyrektora Biblioteki Kórnickiej, prof. J. Wisłockiego z dnia 6 listopada 1989 r.

Kórnickiej, w której zbiera materiały do monografii o Władysławie Zamoyskim fundatorze.

W latach 1984-2000 przekazał Bibliotece szereg publikacji polskich autorów lub Polski dotyczących, a wydanych poza granicami kraju oraz swoje artykuły i recenzje. W latach 80., będąc jeszcze w Stanach Zjednoczonych, przysyłał do Kórniku czasopisma historyczne, np. „The Polish Review”¹², „The Slavic Review”, „The American Historical Review”; nadal systematycznie dostarcza dwa tytuły: „The American Historical Review” i „The Catholic Historical Review”.

* * *

Znaczącą pozycję, szczególnie w zbiorach specjalnych, zajmują literackie spuścizny. Wymienię tylko dwie z nich:

W latach 1969-1983 Biblioteka Kórnicka nabyła przez kupno i dary spuściznę **Kazimierza Illakowiczówny** (1889-1983), wybitnej poetki i tłumaczki. Składają się na nią dokumenty i materiały osobiste, fragmenty materiałów dotyczących jej działalności odczytowej za granicą odbywanej z ramienia MSZ w latach 1932-1939, materiały literackie od okresu wojny, spędzonego w Siedmiogrodzie, oraz korespondencja, głównie powojenna, kiedy mieszkała już w Poznaniu.

Sama poetka w 1981 r. ofiarowała Bibliotece Kórnickiej około 300 listów z lat 1925-1980, które dołączono do wcześniej (tj. przed omawianym przeze mnie okresem) przekazanych materiałów. Ponadto podarowała szpalty korektowe *Wyboru wierszy*, wyd. w 1956, wycinki prasowe oraz kilka książek innych autorów wydanych za granicą.

Leszek Prorok (1919-1984), literat, działacz ZLP, w okresie okupacji żołnierz AK, uczestnik powstania warszawskiego, związany z Poznaniem, od 1964 r. mieszkał w Warszawie. W latach 1978-1979 odsprzedał Bibliotece Kórnickiej swoje archiwum autorskie, zaś w 1981 r. przekazał w darze kilkanaście książek własnych, wydanych w latach 70. i w 1980 r.

Jego małżonka, **Maria Prorokowa**, ofiarowała naszej Bibliotece w latach 1985-1987 około 500 książek z dedykacjami autorskimi, utwory L. Proroka oraz czasopisma polskie i zagraniczne.

* * *

¹² W lutym 1987 r. z redakcji „Polish Review” nadeszło pismo z informacją, że prof. Adam Hetnal zaprenumerował dla Biblioteki Kórnickiej ich czasopismo na rok 1987 – podpisał red. naczelny Stanisław Barańczak.

Wśród darczyńców Biblioteki nie sposób pominąć naukowców – historyków, historyków sztuki, bibliotekoznawców, którzy mają duży wkład w powiększaniu kórnickiego księgozbioru.

Prof. **Andrzej Wędzki**, historyk, absolwent Uniwersytetu Poznańskiego – Wydziału Prawno-Ekonomicznego, profesor PAN, były pracownik Instytutu Zachodniego w Poznaniu i Zakładu Słowianoznawstwa PAN, autor wielu publikacji książkowych oraz około 1000 haseł encyklopedycznych, współredaktor *Słownika starożytności słowiańskich*, emeryt.

Prof. Wędzki w latach 1988-2000 podarował Bibliotece wiele cenneści: w 1994 r. przekazał m.in. druk *Scripta inter[...] Archiducem Maximilianum*, Kraków 1587, który uświetnił nasze zbiory cimeliów oraz rękopisy i druki muzyczne z XIX w.; w 1995 r. – „Herbarz szlachty kurlandzkiej” – rękopis z przełomu XVII/XVIII w., „Archiwum Gminy grecko-katolickiej w Leluchowie koło Krynicy” – rękopis z XIX w. oraz „Archiwum Konopków z Modelnicy” – rękopis z XVIII- XIX w.; w latach następnych – szereg druków dotyczących Wielkopolski, głównie z XIX w.

Prof. A. Wędzki pośredniczył też w ofiarowaniu Bibliotece Kórnickiej przez **Jana Zbigniewa Tomiaka** z Newcastle w W. Brytanii archiwaliów rodziny Gniewoszów, uzupełniających posiadane już zasoby.

Jakże słuszne są więc słowa z listu ówczesnego Dyrektora Biblioteki Kórnickiej:

Jesteśmy zaszczytzeni życzliwością, jaką już od wielu lat darzy Pan naszą Bibliotekę. Dzięki Pańskiej niezwyklej hojności kolejny raz kórnickie zbiory zostały wzbogacone [...] ¹³.

Prof. **Jerzy Kozłowski**, historyk, absolwent Uniwersytetu Poznańskiego – studiował ekonomię, prawo i historię; pracownik Zakładu Badań Narodowościowych PAN w Poznaniu, autor wielu publikacji dotyczących głównie dziejów emigracji oraz polityki germanizacyjnej w Wielkopolsce w XIX w.; ponadto autor ponad 100 artykułów biograficznych; emeryt.

W latach 1990-2000 ofiarował Bibliotece szereg własnych publikacji m.in. *Niemcy w Poznańskim do 1918 r.*, Poznań 1994, prace redakcyjne oraz dzieła innych autorów; wzbogacił nasze zbiory czasopism ofiarowując w 1998 r. „Dziennik Berliński” z lat 1917-1919 i kilka uzupełniających numerów z 1927 r. oraz wydawany w Poznaniu „Sokół” z lat 1912-1914 i 1920. Prof. Kozłowski nadal sukcesywnie przekazuje współczesne niemieckie czasopisma historyczne, np. kolejne roczniki „Internationale Politik und Gesellschaft”.

¹³ Pismo z 10 maja 1995 r. podpisał prof. Jerzy Wisłocki.

Prof. **Eugeniusz Hostyliusz Krygier** (1912-1992), historyk sztuki, pierwszy absolwent tego kierunku na Uniwersytecie Poznańskim (1936 r.). Okres wojny spędził w Generalnym Gubernatorstwie pracując jako urzędnik; już w styczniu 1945 r. podjął pracę przy zabezpieczaniu zabytkowego mienia podworskiego; pracował jako konserwator zabytków kolejno w Toruniu, Bydgoszczy, Kielcach. Po przeniesieniu do Poznania powołany został na członka Rad Konserwatorskich przy Konserwatorach Zabytków Woj. Poznańskiego i M. Poznania – funkcje te pełnił do 1979 r. W latach 1954-1977 był pracownikiem naukowym Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN w Warszawie, gdzie jego nową specjalizacją była akcja inwentaryzowania zabytków techniki i przemysłu w Polsce¹⁴.

W 1983 r. przekazał Bibliotece czasopismo „Wici” – brakujące numery z lat 1934-1936, zaś w 1988 r. – spuściznę swego wuja, ks. prof. Szczęsnego Dettloffa, twórcy i kierownika Katedry Historii Sztuki UP, na którą złożyły się dokumenty osobiste księdza profesora, jego korespondencja, bruliony prac oraz 780 pocztówek z podróży do różnych krajów.

Dr **Zofia Krygierowa**, żona Eugeniusza, historyk sztuki, kustosz-kierownik Działu Muzealnego Biblioteki Kórnickiej w latach 1970-1973. W latach 1985-1992 ofiarowała materiały uzupełniające kórnickie zbiory m.in. kilkanaście pocztówek Kórnika i fotografie synagogi, kościoła i zamku z Babińcem z okresu międzywojennego, ponadto rękopis monografii Benigny Dobskiej, „Klaudyna Działyńska”, Poznań 1939.

Prof. **Jan Baumgart** (1904-1989), historyk, bibliotekarz, absolwent Uniwersytetu Poznańskiego, do 1941 r. związany z Poznaniem, przesiedlony do Generalnego Gubernatorstwa za odmowę podpisania volkslisty, od 1941 r. pracownik Biblioteki Jagiellońskiej, w latach 1955-1974 jej dyrektor, następnie przeszedł na emeryturę¹⁵.

W latach 1984-1986 ofiarował kilkanaście swoich publikacji dotyczących głównie bibliotek i bibliotekarzy, są to artykuły o Władysławie Pociesze, Karolu Estreicherze, Stefanie Vrtelu-Wierczyńskim i inne.

W Bibliotece Kórnickiej znajdują się też przedwojenne wypisy Jana Baumgarta z Archiwum Sulkowskich w Rydzynie, spalonego w czasie II wojny światowej (zakupione w 1984 r.); ich drukowane odpowiedniki – publikację *Bracia Sulkowscy, Cz. 1-3*, Poznań 1985-1989 – подарował autor w 1986 r. i 1990 r.¹⁶.

¹⁴ Życiorys zawarty we wspomnieniach pośmiertnych: Z. Krzymuskiej-Fafius, *Eugeniusz Krygier 1912-1992*, „Biuletyn Historii Sztuki”, R. LV: 1993, nr 2-3, s. 316-319 oraz Jana Pazdura, *Mgr Eugeniusz Krygier (6 września 1912 – 9 czerwca 1992)*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, R. XL: 1992, nr 4, s. 605-608.

¹⁵ *Słownik pracowników książki*. Suplement II, Warszawa 2000, s. 18-19.

¹⁶ Otrzymałiśmy zapewne w 1989 r., ale wpis do księgi akcesji nastąpił po śmierci J. Baumgarta.

Znany bibliograf druków konspiracyjnych, **Władysław Chojnacki** (1920-1991) przekazał w 1986 r. czasopismo polonijne wychodzące w Paryżu pt. „Biuletyn Informacyjny Solidarność” – otrzymaliśmy 38 numerów z lat 1982-1983. W 1985 r. podarował około 100 pozycji literackich i historycznych wydanych w latach 1909-1914. Zaś w 1989 r., dzięki wstawiennictwu Władysława Chojnackiego, Biblioteka Kórnicka otrzymała w darze z Instytutu Historii PAN w Warszawie 256 numerów polskiej prasy konspiracyjnej z lat 1940-1945.

Prof. medycyny **Tadeusz Marcinkowski** (ur. 1917 w Wilnie), pracownik naukowy Akademii Medycznej w Poznaniu, kierownik Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej PAM w Szczecinie; autor kilkakrotnie wznawianego podręcznika *Medycyna sądowa dla prawników*; emeryt.

W 1945 r., za pośrednictwem dr Józefy Orańskiej, ówczesnej kustosz Muzeum w Kórniku, przekazał Kórnikowi w depozyt dwie szable. W latach 1994-1995 przesłał Bibliotece Kórnickiej szereg swoich prac drukowanych; niektóre z nich dotyczyły historii szpitalnictwa i medycyny, inne to publikacje historyczne – broszury dotyczące m.in. różnych epizodycznych wydarzeń z II wojny światowej oraz dziejów gimnazjum w Szamotulach, którego był absolwentem.

Prof. Antoni Wielopolski (1911-1995) – pracownik naukowy Akademii Rolniczej w Szczecinie, emeryt. Przed wybuchem II wojny światowej udał się do Argentyny jako pełnomocnik rządu do spraw polskich osiedleńców; na wiadomość o wybuchu wojny powrócił do Europy; przeżył kampanię wojenną na Zachodzie, do kraju powrócił po wojnie.

W latach 1993 i 1994 ofiarował swoje materiały rodzinne oraz pamiątki obejmujące relację z pobytu w Argentynie, wspomnienia z II wojny światowej i powojennego pobytu w Wielkiej Brytanii.

Prof. Józef Szocki, pracownik naukowy Instytutu Filologii Polskiej WSP w Krakowie, w kręgu jego zainteresowań znajdują się nauki filologiczne, bibliotekoznawstwo i informacja naukowo-techniczna, historia książki i dziennikarstwa w XIX/XX w.

W ciągu lat 1982-1998 ofiarował wiele własnych publikacji, wśród nich monografie *Biblioteki Publiczne Dolnego Śląska w systemie oświaty i kultury (1945-1974)*, Wrocław 1981 i *Domowy świat książek*, Kraków 2000.

Prof. Benon Miśkiewicz, historyk, w latach 1972-1981 rektor UAM, w latach 1982-1987 minister Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki; autor publikacji dotyczących dziejów wojskowości, metodologii badań historyczno-wojskowych, metodyki badań historycznych, dziejów szkolnictwa wyższego; zainteresowany łowiectwem.

W latach 1997-1999 ofiarował kilka publikacji dotyczących lowiectwa m.in. *Z dziejów lowiectwa w Wielkopolsce*, Poznań 1994.

Prof. **Henryk Kocój**, historyk, emerytowany pracownik Uniwersytetu Śląskiego; w latach 1997-2000 przesłał kilka swoich prac dotyczących okresu Sejmu Wielkiego, powstań kościuszkowskiego i listopadowego, dyplomacji pruskiej.

* * *

Do Biblioteki Kórnickiej kierowane są też dary archiwaliów i księgozbiorów rodzinnych po śmierci bliskich:

W 1982 r. **Tomasz C. Strzalecki** z Warszawy ofiarował zbiory swego dziadka, Jana Antoniego Strzaleckiego (1844-1934), kolekcjonera militariów. Wśród ofiarowanych rękopisów znajduje się „Memoriał dotyczący zbiorów dzieł sztuki i zabytków przeszłości narodowej A.J. Strzaleckiego”, katalogi wystaw i ilustracje militariów z kolekcji A.J. Strzaleckiego w Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie¹⁷.

Janusz Przewłocki z Warszawy podarował w 1986 r. materiały archiwalne po Helenie i Janie Gawrońskich, m. in. korespondencję z różnymi osobami, maszynopis pracy Heleny Gawrońskiej, „Władysław Zamoyski. Zakopane, Morskie Oko” wraz z recenzjami i korespondencją z Wydawnictwem Literackim w sprawie wydania tekstu drukiem, do czego jednak nie doszło.

Inż. **Tadeusz Kłos**, zamieszkały w Borówcu koło Kórnika, konserwator zabytkowych mebli. W 1993 r. przekazał Bibliotece około 200 pozycji z księgozbioru rodzinnego. Kolekcja gromadzona tematycznie, z przewagą dzieł filozoficznych, literackich i religijnych stała się uzupełnieniem zamkowego księgozbioru; wśród książek jest wiele dzieł francuskich i niemieckich z okresu międzywojennego. Na uwagę zasługują druki poznańskie, np. wydane nakładem autora – Józefa Kłosa, redaktora „Przewodnika Katolickiego”; poza tym jest wiele pozycji z proveniencją poznańską.

Dr **Stanisław Czarniecki** z Krakowa, pracownik Zakładu Geologii Dynamicznej PAN, ofiarował w latach 1994-1996 materiały rękopiśmienne zawierające m. in. korespondencję prof. Rychtera, materiały ze Lwowa z lat 1890-

¹⁷ Dokładny opis ofiarowanych materiałów znajduje się w *Inwentarzu rękopisów Biblioteki Kórnickiej*, Z. 5, Kórnik 1993, s. 289.

1926 dotyczące wystaw, opracowanie o plastyku Aleksandrze Kurczu, dokumenty życia społecznego i inne.

Teresa Gaździcka z Warszawy przekazała do Biblioteki w 1998 r. maszynopis na prawach rękopisu „Jan Gaździcki – <Kazik> i jego Oddział w powstaniu warszawskim”. Warszawa 1998. Książka została opracowana przez ofiarodawczynię na podstawie materiałów teścia, Jana Gaździckiego, legionisty, autora wspomnień z okresu od I wojny światowej do około 1980 r.¹⁸

* * *

Gromadzenie literatury regionalnej zawsze należało do zadań Biblioteki Kórnickiej i uzupełnianie posiadanych już kolekcji jest niezwykle ważne.

Stefan Jankowiak (1934-1997) z Gostynia, historyk – regionalista, działacz Gostyńskiego Towarzystwa Kulturalnego, jego prezes w latach 1984-1991, wieloletni czytelnik naszej Biblioteki¹⁹.

W latach 1988-1994 ofiarował własne publikacje, wydawnictwa dotyczące Gostynia, czasopisma gostyńskie. Wśród darów jest monografia *Ziemia Gostyńska w powstaniu wielkopolskim 1918/1919*, Gostyń 1989 – (współautor: Piotr Bauer), własna praca: *Kasyno Gostyńskie 1835-1846*, Poznań 1985 i inne.

Bernard Jan Michałowski (1916-1995), zamieszkały w Poznaniu, urzędnik magistracki, działacz harcerski.

W 1991 r. przekazał do kolekcji „Dokumentów życia społecznego” 155 pozycji dotyczących harcerstwa w Wielkopolsce, a więc statuty, regulaminy, informatory, programy uroczystości harcerskich, czasopisma harcerskie itp.

Andrzej Bogucki (ur. 1951), z Bydgoszczy, nauczyciel, historyk – regionalista, absolwent UMK w Toruniu, działacz społeczny, członek zespołów redakcyjnych czasopism bydgoskich np. „Trakt”, „Sokół”, współuczestnik reaktywowania „Sokolstwa Polskiego”, działacz PTTK.

W latach 1991-1996 ofiarował Bibliotece kilkanaście publikacji dotyczących Sokolstwa Polskiego, w tym własne prace, np. *Sokoli na Pomorzu Nadwiślańskim w l. 1939-1988*, Bydgoszcz 1966.

Krystyna Winowicz z Kościana, muzykolog, badacz historii kultury muzycznej XIX i XX w., pedagog, założycielka Szkoły Muzycznej w Kościanie.

¹⁸ Biblioteka wcześniej, tj. w latach 1977-1983, kupiła część archiwaliów Jana Gaździckiego, a część otrzymała w darze w 1980 r.

¹⁹ Życiorys, jako wspomnienie pośmiertne, zamieszczony [w:] „Grabonoskie Zapiski Regionalne”, [z.] 8, Grabonóg 1998, s. 87-88.

W 1998 r. ofiarowała Bibliotece materiały dotyczące swojej pracy badawczej nad muzyką wielkopolską – owoc przeszło 40 lat pracy.

Lesław Kulczycki (ur. 1953), mieszkaniec Poznania, rencista, zatrudniony jako bibliotekarz w Bibliotece Głównej Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu, zbieracz, hobbysta, z zamiłowania historyk – przez wiele lat gromadził materiały dotyczące miejscowości Rosko (d. woj. pilskie), gdzie się urodził i spędził młodość.

W latach 1999-2000 przekazał Bibliotece materiały etnograficzno-historyczne i przyrodnicze dotyczące Roska i okolic oraz materiały genealogiczne rodziny Kulczyckich.

* * *

Cenne materiały dotyczące dziejów miasta Kórniku dostarczyli jego mieszkańcy; wymienię tylko kilku:

Kazimierz Antkowiak, mistrz kowalski, przekazał w 1981 r. dokumenty dotyczące cechu połączonego kowali, ślusarzy, blacharzy, rymarzy, siodlarzy i bednarzy w Kórniku w XIX i pierwszej połowie XX w.

Część materiałów – drewnianą skrzynkę cechową, znak cechu, tłoki pieczętne, skarbonkę i chorągiew cechowego bractwa kościelnego – włączono do zbiorów muzealnych, inne – jak statuty cechu, księgi protokolarne, księgi wpisowe i kasowe cechu – do zbiorów rękopiśmiennych.

Stanisław Gąska, mieszkaniec Kórniku, wzbogacił księgozbiór zamkowy darowując w latach 1982 i 1984 materiały do historii rzemiosła kórnickiego – ofiarował dokumenty Antoniego i Mieczysława Czyżykowskich, ślusarzy z I połowy XX w.

Franciszek Holderny, prezes Koła ZboWiD, w 1986 r. przekazał Bibliotece materiały dotyczące tegoż Koła i niektórych jego członków z lat 1940-1968; znajdujemy tutaj korespondencję, relacje i poświadczenia z działalności konspiracyjnej, pisma w sprawie odszkodowań wojennych i inne dokumenty dotyczące Kórniku i niektórych jego mieszkańców.

Kórniczanin, prof. **Jerzy Fogel**, archeolog, wykładowca na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu, autor ponad 100 prac naukowych, zajmuje się rozwojem archeologii wielkopolskiej w XIX w., regionalista i animator kultury, wieloletni prezes Kórnickiego Towarzystwa Kulturalnego – od wielu lat ofiarowuje Bibliotece Kórnickiej swoje prace naukowe, m. in. niezwykle cenną pozycję: *Tematy archeologiczne w rysunkach i grafikach K. W. Kielisińskiego*, Poznań 1995.

* * *

Z kręgu pracowników Instytutu Dendrologii PAN w Kórniku, bratniej instytucji, wywodzą się także darczyńcy Biblioteki Kórnickiej:

Prof. **Bolesław Suszka**, pracownik naukowy tegoż Instytutu, obecnie emeryt, ofiarował w 1989 r. do kolekcji dokumentów życia społecznego Biblioteki Kórnickiej ponad 90 pocztówek, m.in. reprodukcje obrazów H. Siemiradzkiego i J. Matejki, widoki Czarnohory i Karpat, albumik letnisk podkarpackich. W 1991 r. ofiarował czasopisma solidarnościowe i harcerskie, a w 1995 r. przekazał nam liczne numery „Tygodnika Powszechnego” uzupełniające kolekcję kórnicką.

Dr **Kazimierz Krawiarz**, pracownik naukowy, animator kultury, autor publikacji naukowych i wielu popularnonaukowych, kolekcjoner, ofiarował Bibliotece własne prace oraz dokumenty związane z zamkiem i Kórnikiem; pośredniczył w przekazaniu książek innego zbieracza numizmatycznego Tadeusza Ortyla z Sanoka.

Prof. **Tadeusz Przybylski**, dyrektor Instytutu Dendrologii PAN w latach 1996-1998, podarował naszej Bibliotece szereg wydawnictw z okresu międzywojennego oraz kilka numerów paryskiej „Kultury” uzupełniając w ten sposób kolekcję kórnicką.

* * *

Niezwykle cenne dla Biblioteki są dary, które uzupełniają posiadane wcześniej kolekcje. Archiwum rodziny Zamoyskich wzbogaciły dary osób związanych ze Szkołą Domowej Pracy Kobiet w Kuźnicach:

W 1985 r. dwie mieszkanki Kuźnic w Zakopanem – siostry, **Teresa Gromczak i Aniela Kolczak**²⁰ – przekazały w darze fotografie i klisze zdjęć personelu i uczennic, Marii Zamoyskiej i innych osób związanych ze Szkołą w Kuźnicach, numery „Pisemka Kuźniczank” z lat 1912-1938.

W 1986 r. **Andrzej Biernat** z Warszawy przesłał oryginalny list generałowej Jadwigi z Działyńskich Zamoyskiej do ks. Władysława Kornilowicza z 2 maja 1922 r.

W 1988 r. **Wanda Krzyżaniakowa** z Poznania – w odpowiedzi na apel Zofii Nowak (przygotowującej monografię Szkoły w Kuźnicach), zamieszczony w „Tygodniku Powszechnym” nr 26 z dnia 26 czerwca 1988 r. – przekazała Bibliotece pamiątki po śp. matce swojej Ilonie Rabskiej z domu Kubicównie, zmarłej w 1986 r. w Grodzisku Wlkp. Wśród pamiątek znalazły się fotografie (z 1922 r.) uczennic przy zajęciach, drukowany program Szkoły, list oraz „sprawozdanie” z siedmiomiesięcznego (1921/1922) pobytu w Kuźnicach jako uczennicy.

²⁰ Ich ojcem był wzięty z sierocińca w Bobrku koło Oświęcimia Feliks Gromczak, podopieczny generałowej Jadwigi Zamoyskiej, późniejszy pracownik Szkoły.

Na początku 1989 r. **Melania Siudowska** z Poznania przesłała do Kórnik kserokopię pamiętnika Adama Kleckiego, „Hanka. Pamiętki i wspomnienia”. Kraków 1984-1985²¹ dotyczącego Szkoły w Kuźnicach i jej pracownicy Anny Kleckiej z Jakubowskich.

Kilka miesięcy później sam autor, **Adam Klecki**, zamieszkały w Krakowie, powiadomiony przez M. Siudowską o zainteresowaniu Biblioteki Kórnickiej wszelkimi materiałami związanymi z działalnością Szkoły i Zamoyskich w Kuźnicach, przekazał na rzecz Biblioteki maszynopis opracowania swojej żony, Anny z Jakubowskich Kleckiej, „Zakład w Kuźnicach w okresie okupacji niemieckiej 1939-1945”. Kuźnice 1946²², z którego tylko cytaty znalazły się w jego wspomnieniach.

Poinformował też, że posiada dokumenty po zmarłej żonie związane ze Szkołą w Kuźnicach bądź z Fundacją Kórnicką, np. świadectwa pracy, upoważnienia do administracji majątkiem Fundacji położonym w Zakopanem i okolicy. Ponadto dołączył kartki z czasopisma „Wieś Ilustrowana” ze stycznia 1912 r., na których znajduje się nie podpisany artykuł o kuźnickiej szkole.

W 1990 r. **Henryka Badowska**, nauczycielka szkoły średniej w Piotrkowie Trybunalskim, przekazała materiały swojej zmarłej siostry Barbary Brodowskiej (?), uczennicy Szkoły w Kuźnicach; były to numery „Pisemka Kuźniczanek” z lat 1927-1928 i 1930, pisma „Kuźniczanka” z lat 1932, 1934-1935 oraz zdjęcia i pocztówki tejże szkoły. Ofiarodawczyni w swoim liście z lipca 1990 r. pisała:

„Pisemko” jest pamiętką po mojej siostrze, która w Zakładzie w Kuźnicach pod Zakopanem spędziła najpiękniejsze chwile swego życia w okresie młodzieńczym. Uwielbieniem dla Zakładu i „Pisemka” żyła przez całe życie i to uwielbienie przekazała memu sercu. Zakład Kuźnicki miał wyjątkowy charakter opromieniony aureolą znakomitej i zasłużonej Rodziny hr. Zamoyskich.

W 1991 r. **Elżbieta Przewłocka** ofiarowała materiały rodzinne dotyczące Fundacji i Szkoły w Kuźnicach, które włączono do zbiorów rękopiśmiennych Biblioteki.

Cennym uzupełnieniem posiadanej przez nas spuścizny Kazimierzy Illakowiczówny są nadsyłane do Kórnik w latach 1983-1998 dary osób związanych z poetką.

Siostrzenica poetki, **Janina Czerwijowska** z Warszawy, przekazała dokumenty osobiste z lat 1911-1981 i korespondencję Illakowiczówny z lat 1968-1983, papiery dotyczące spraw rentowych i innych finansowych, rękopiśmienne

²¹ Pamiętnik w trakcie opracowania przed wpisem do inwentarza rękopisów.

²² Inwentarz rękopisów Biblioteki Kórnickiej, Z. 4, Kórnik 1983, s. 66-67; sygn.: BK 11134.

spisy telefonów w postaci 3 książek oraz fotografie, głównie czarno-białe, z lat 1905-1961 i kilka z 1983 r.

Siostry – **Janina i Józefa Anna Kafarskie**²³ z Poznania, współlokatorki Iłakowiczówny w mieszkaniu przy ul. Gajowej w Poznaniu, przekazały w darze listy poetki do adwokata Zygmunta Augustowskiego z lat 1960-1982 oraz fotografie dotyczące wmurowania tablicy pamiątkowej K. Iłakowiczówny.

Listy i kartki otrzymane od poetki ofiarowali Bibliotece: **Antonina Lepki (Lepkowa)** zamieszkała w Poznaniu przy ul. Gajowej 4 m. 8, sąsiadka; **Adela Dylągowa i Leontyna z Janta-Polczyńskich Tyszkiewiczowa**, obie z Poznania oraz **Alfreda Wojciechowicz** z Tarnowa Podgórnego koło Poznania; **Kazimierz Augustowski** z Warszawy (syn adwokata ?) przekazał Bibliotece listy i kartki, które otrzymał od poetki w latach 1975-1982. **Dr Urszula Żuławska**²⁴, ekonomistka, pracownik Instytutu Krajów Rozwijających się Uniwersytetu Warszawskiego, przekazała Bibliotece w 1998 r. bardzo cenny zestaw listów i pocztówek K. Iłakowiczówny do Jadwigi z Sienkiewiczów Kornilowiczowej i Marii Kornilowiczówny. **Maria Niklewiczowa** z Warszawy ofiarowała w 1985 r. zdjęcie Kazimierzy Iłakowiczówny pochodzące z roku 1908 lub 1909.

Te wszystkie cenne dary wzbogaciły spuściznę epistolarną naszej wybitnej poetki i zostały włączone do jej korespondencji znajdującej się w zbiorach rękopiśmiennych Biblioteki Kórnickiej.

Archiwalia rodziny Celichowskich wzbogacono o dary potomków Zygmunta Celichowskiego (1845-1923), bibliotekarza Jana Działyńskiego, a potem Władysława Zamoyskiego.

W 1990 r. **Zygmunt Celichowski (1914-1994)**²⁵ z Kanady, wnuk Zygmunta, podarował Bibliotece papiery swego ojca Witolda Celichowskiego (1874-1944), wojewody poznańskiego w latach 1919-1923.

W 1994 r. **Bogdan Celichowski** z Poznania, krewny Zygmunta, architekt, autor wielu projektów architektonicznych w Poznaniu i Gnieźnie, ofiarował archiwalia rodziny Zygmunta Celichowskiego.

W 1998 r., za pośrednictwem prof. Kazimierza Dopierały z Zakładu Badań Narodowościowych PAN w Poznaniu, dotarła do Kórniku niewielka publi-

²³ W „Księżde akcesji – dary” 1983 poz. 152 wpisano: A. Kafarska z Poznania.

²⁴ Wyznaczona na wykonawczynię testamentu Marii Kornilowiczówny zmarłej w 1996 r., w myśl którego cytuję: VII. „Listy Kazimierzy Iłakowiczówny zapisuję do Muzeum w Kórniku, bo tam jest jej spuścizna.”

²⁵ Biogram w przypisie do artykułu: Z. Celichowski, *Wspomnienia wnuka*. „Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej”. Z. 24: 1996, s. 113.

kacja²⁶ z dedykacją: „Dla zbiorów w Kórniku tę małą pracę oddaje pra-prawnuczka Tytusa Działyńskiego Anna z Reyów Potocka.”

* * *

Odrębną grupę w zbiorach kórnickich zajmują materiały genealogiczne – rękopiśmienne i drukowane.

Ksiądz dr **Antoni Gościński** z Warszawy, prof. Seminarium Warszawskiego, radca prawny Kurii Metropolitalnej, w latach 1961-1986 rezydent w parafii na Targówku w Warszawie. W 1986 r. ofiarował maszynopis pracy „Cząstka polskiej historii. Wspomnienie o rodzinie Plucińskich”²⁷. Zaś w 1990 r. podarował inny rękopis „Scheda ojcowska. Wspomnienia”, Warszawa 1980-1986.

Jan Ostaszewski z Warszawy w 1993 r. przekazał rękopis zawierający genealogię rodziny Ostaszewskich – linii z zaboru austriackiego.

Dzięki pracom naukowym i popularyzatorskim naszych czytelników w zbiorach kórnickich znajdują się liczne drukowane opracowania genealogiczne rodzin: Żółtowskich, Sapiehów, Plejewskich, Dyszlewskich, Sierpowskich, Lechowskich, Łachowskich, Grabskich, Kucharskich, Bulhaków, Ceptowskich, Handschuhów, Podiebradów i innych. Są to dary przedstawicieli tych rodzin.

* * *

Na koniec nie sposób pominąć czytelników korzystających ze zbiorów kórnickich, którzy wzbogacają je ofiarowując plony swej pracy – własne publikacje. Są to jedna lub dwie pozycje, więc trudno byłoby wszystkich ofiarodawców wymienić, ale stanowią znaczny procent darowanych dzieł.

Np. **Mirosława Oldakowska-Kuflowa**, pracownik naukowy Zakładu Badań nad Literaturą Religijną KUL, która wydała publikację *Chrześcijańskie widzenie świata w poezji Kazimierza Illakowiczówny*, Lublin 1993 oraz opracowała tomik *Poezji Kazimierza Illakowiczówny*, Lublin 1993²⁸ korzystała ze spu-

²⁶ Anna z Reyów Potocka, Konstanty Potocki, *Montresor moimi oczami*. Montresor 1998.

²⁷ O tym darze tak pisał w liście z 14 stycznia 1986 r.: „Uprzejmie proszę o przyjęcie do zbiorów Biblioteki Kórnickiej załączonego opracowania mojego dotyczącego wspomnień o rodzinie Plucińskich. Rodzina ta przez blisko 100 lat swoją pozycją materialną i zaangażowaniem w życie społeczne Wielkopolski zapisała się na trwałe w jej historię. Moje opracowanie jest jakby uzupełnieniem maszynopisu złożonego w Bibliotece Kórnickiej przez Sławomira Leitgebera pt. „Plucińscy” sygn. 11269. Matka moja była z domu Plucińska, toteż opracowanie moje ma w dużej mierze charakter pamiętnikarski”.

²⁸ Obie pozycje wyszły w serii: „Biblioteka Utworów Religijnych”.

ściszy Illakowiczówny, zaś obydwie pozycje wraz z dedykacją ofiarowała Bibliotece Kórnickiej.

Dr Witold Więśław, pracownik naukowy Instytutu Matematyki Uniwersytetu Wrocławskiego opublikował artykuł *Osiemnastowieczne rękopisy matematyczne w Bibliotece Kórnickiej*, Wrocław 1999²⁹ oraz monografię *Matematyka i jej historia*, Opole 1997 – obie pozycje ofiarowując Bibliotece Kórnickiej.

Dr Anna Barańska, pracownik naukowy Sekcji Historii KUL jest autorką monografii *Kobiety w powstaniu listopadowym 1830-1831*, Lublin 1998. Książkę tę ofiarowała:

Z wyrazami wdzięczności za możliwość wykorzystania materiałów ze zbiorów rękopiśmiennych Biblioteki PAN w Kórniku [...]

Wdzięczność była obopólna, gdyż autorka w swojej książce dała należne miejsce Klaudynie Potockiej, przedstawicielce rodziny Działyńskich.

Czytelnicy zagraniczni również nie zapominają o Bibliotece w Kórniku, np. prof. Aldona Prašmantaitė z Instytutu Historii Litwy w Wilnie dwukrotnie przebywała w naszej Bibliotece. Plonem jej pracy jest monografia³⁰ o życiu biskupa Józefa Arnulfa Giedroycia, którą podarowała do zbiorów.

Dr Arnd Wöhler z Uniwersytetu w Bonn również dwukrotnie – jesienią 1992 r. i latem 1993 r. – pracował w Kórniku studiując rękopiśmienne i drukowane kancjonały ks. F.W. Ruthena z przełomu XVII i XVIII w. Rezultatem tej pracy jest dysertacja doktorska: *Die handschriftlichen Kantonale des Franziskus Valentin Ruthen (1674-1734)*. Köln [i in.] 1999, której egzemplarz ofiarował.

Jest również tradycja, że pracownicy Biblioteki Kórnickiej – obecni i ci, którzy przeszli do innej pracy lub na emeryturę – ofiarowują swoje publikacje. Z założenia ich nie wymieniam.

* * *

W ciągu omawianego okresu 20 lat około 350 osób prywatnych ofiarowało swoje kolekcje, ich części bądź tylko pojedyncze dzieła. Nie sposób wymienić wszystkich darczyńców czy też ich dary, można jednak stwierdzić, że są one doceniane, wprowadzane do zbiorów i opracowywane, a Dyrekcja Biblioteki dziękuje ofiarodawcom odrębnymi listami.

²⁹ Wydane w serii: „Roczniki Polskiego Towarzystwa Matematycznego”, Seria II: Wiadomości Matematyczne LXXXV (1999).

³⁰ A. Prašmantaitė, *Žemaičiu vyskupas Juozapas Arnulfas Giedraitis*. Vilnius 2000.